

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Танавський І.П., викладач, Відокремлений структурний підрозділ

Хмельницького торговельно-економічного фахового коледжу

Державного торговельно-економічного університету

Кот А. М., студентка, Відокремлений структурний підрозділ

Хмельницького торговельно-економічного фахового коледжу

Державного торговельно-економічного університету

kotanastasia333@gmail.com

Сучасний світ стрімко змінюється і навчання географії не є винятком. Традиційні методи, коли учні просто слухають лекцію і роблять конспекти, вже не завжди дозволяють зацікавити дітей. Інноваційні методи навчання допомагають зробити уроки живими, зрозумілими та емоційно насиченими. Вони дозволяють учням не лише отримувати знання, а й застосовувати їх на практиці, розвивати командну роботу, дослідницькі навички і вчитися приймати рішення у складних ситуаціях [1, с. 12].

Одним із найпоширеніших сучасних методів є використання інтерактивних карт та цифрових платформ. Учні можуть досліджувати географічні об'єкти за допомогою Google Earth, ArcGIS чи Veer VR. Під час вивчення Карпат школярі мають змогу «пройтися» різними маршрутами, оцінювати висоту гір, порівнювати кліматичні зони, а також спостерігати за станом річок і лісів. У Києві та Львові уроки оживають через показ реальних міських ландшафтів, а в Хмельницькому учні досліджують річку Південний Буг, міські парки та озера, створюють мапи локальних туристичних маршрутів і оцінюють вплив людини на природу [1, с. 34; 4, с. 643].

VR-екскурсії та віртуальні подорожі допомагають відчувати, що учні перебувають у реальному середовищі. Під час уроків про вулкани Ісландії чи льодовики вони ніби самі знаходяться на місці подій, що робить навчання цікавим і допомагає краще запам'ятати матеріал, порівнюючи дані у підручниках із реальними об'єктами [1, с. 45; 4, с. 644].

Гейміфікація є ще одним популярним методом. Учні беруть участь у вікторинах, квестах, інтерактивних іграх, де подорожують країнами світу, виконують завдання на кожній «станції» і отримують бали або винагороди. У Хмельницьких школах можна створювати квести про природні ресурси України, складати маршрути річок або гір, визначати кліматичні зони і порівнювати їх із іншими регіонами. Такий підхід допомагає дітям не лише запам'ятовувати інформацію, а й активно застосовувати знання на практиці [2, с. 83; 3, с. 27].

Проектна діяльність допомагає розвивати практичні навички і командну роботу. Учні створюють туристичні маршрути свого міста, досліджують екологічний стан річок, лісів і парків, проводять спостереження за кліматичними змінами. Студенти Хмельницького торговельно-економічного

коледжу можуть виконати проєкт «Екологічний стан Південного Бугу», оцінюючи забруднення води, стан берегів та вплив людини на навколишнє середовище, а потім презентувати результати перед класом. Це поєднує навчання з практикою і формує почуття відповідальності за свій регіон [3, с. 34; 5, с. 114].

Інтеграція географії з іншими предметами (STEM та STEAM) допомагає учням розвивати комплексне мислення. Під час вивчення рельєфу вони можуть розраховувати ухили гір, вимірювати площу водойм, аналізувати річкові потоки, оцінювати кліматичні дані і навіть робити прогнози змін середовища. Це допомагає зрозуміти, як природні процеси і людська діяльність взаємопов'язані [4, с. 644; 5, с. 115].

Поєднання інтерактивних уроків, VR-екскурсій, гейміфікації та проєктної діяльності дозволяє зробити навчання більш захопливим. У Хмельницькому урок з Південного Бугу може включати роботу з картою річки, віртуальну екскурсію вздовж течії, гру-вікторину про флору і фауну та створення проєкту «Збереження екології річки». Такий урок стимулює цікавість учнів, розвиває практичні навички і формує активну громадянську позицію [1, с. 50; 2, с. 87].

Учні також мають можливість проводити невеликі дослідження на місцевості. В Хмельницькому організовують екскурсії вздовж Південного Бугу або до міських парків, де учні спостерігають рослини, тварин, стан води та ґрунту. Після цього вони аналізують дані і створюють інтерактивні карти або звіти. Такий підхід поєднує теорію і практику та формує екологічну свідомість [3, с. 31].

Цікавим методом є порівняння локальних об'єктів з іншими регіонами світу. Учні досліджують кліматичні умови та ландшафти Карпат і паралельно вивчають вулканічні райони Ісландії. Це допомагає зрозуміти, як природні процеси формують рельєф, флору і фауну різних куточків світу [1, с. 47; 4, с. 644].

Ще один ефективний метод створення відео та фотопроєктів. Школярі можуть знімати ролики про природні пам'ятки свого міста або регіону, досліджувати історію місцевих річок, гір і парків і презентувати їх на уроках. У Хмельницькому учні роблять відео про екологічний стан міських озер або туристичні маршрути навколо міста, порівнюють результати з іншими містами України і обговорюють свої спостереження [2, с. 86; 5, с. 19].

Інноваційні методи підвищують мотивацію, покращують засвоєння матеріалу, розвивають критичне мислення та практичні навички. Використання цифрових карт, VR, квестів та проєктів робить навчання живим і цікавим. Учні відчують себе активними учасниками процесу, а не пасивними слухачами [3, с. 29; 4, с. 645].

Одним із корисних прийомів є використання інтерактивних обговорень та групових дискусій під час уроків географії. Учні аналізують різні географічні проблеми, наприклад, забруднення річок, зміни клімату чи освоєння гірських територій, та пропонують власні рішення. У Хмельницьких школах такі дискусії проводять після невеликих досліджень місцевості або VR-екскурсій,

що дозволяє учням не лише обговорювати факти, а й відчувати власну відповідальність за природні ресурси свого регіону. Крім того, це формує навички аргументації, командної роботи та критичного мислення, які важливі для сучасного громадянина [2, с. 85; 5, с. 114].

Таким чином, впровадження інноваційних методів у навчання географії дозволяє зробити уроки цікавими, ефективними і практично спрямованими. Вчителям рекомендується поступово інтегрувати VR-екскурсії, цифрові карти, гейміфікацію і проєктну діяльність, адаптуючи методи до можливостей класу та шкільної програми, створювати локальні проєкти для дослідження річок, парків та пам'яток Хмельницького, а також підвищувати екологічну свідомість учнів [1–5].

Список використаних джерел:

1. Фоменко О. С. Ефективність застосування інноваційних методів навчання географії в умовах воєнного стану : магіст. робота / О. С. Фоменко. — Івано-Франківськ : ХДУ, 2024. — 53 с.
2. Канська В., Канський В., Дишкант А. Використання конструктивних інновацій на уроках географії в Новій українській школі / Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. — 2023. — С. 31-36.
3. Яковлева В. А., Власенко Р. П., Андрійчук Т. В. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі / Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». — 2023, № 3. — С. 45-52.
4. Фоменко О. С. Використання інтерактивних методів навчання в географії/ О. С. Фоменко // Магіст. студії, Альманах. — 2024, Вип. 24. — С. 641–645.
5. Яковлева В. А., Власенко Р. П., Андрійчук Т. В. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі / Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». — 2023, № 3. — С. 111–117.